7 (3)

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE

CONSILIO MEDICO,

QVAM
FAVENTE DEO OPTIMO MAXIMO,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDEN-
BURGENSI, CETERA,
GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
IN ACADEMIA FRIDERICIANA
SUB PRÆSIDIO
DN. GEORGII ERNESTI STAHL,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANI,
PATRONI AC PROMOTORIS SUI ÆTATEM DEVENERANDI,
PRO LICENTIA
Summos in ARTE MEDICA Honores, Jura & Privilegia
DOCTORALIA legitimo modo consequendi
d. 24. Jul. A. MDCCVIII. horis ante & pomeridianis
IN AUDITORIO MAJORI
Publicæ Eruditorum Disquisitioni exponet

JOHANNES CHRISTIANUS DAUMIUS,
Cygnéa-Misnicus.

Recusa, HALÆ MAGDEB.
LITERIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP. 1721.

DEO, PATRIÆ,
PATRONIS
ATQUE
AMICIS.

PROOEMIUM.

Uemadmodum vulgo ARS describitur, quod sit habitus *cum rectâ ratione* effectivus, ita oportet certè, ut, qui illam exercere, ne dum alios ejus compotes efficere, in animum inducit, plenam ejus Ideam, & agendorum ordinem atque nexum, *mente* complexus, ejusque vere compos sit; quo ita sub rectè instructæ mentis, seu *rectæ rationis*, præsidiô, ad effectum sibi propositum, justo tramite procedere, atque scopo sibi proposito potiri valeat. Quæ vero Ars sub sole dignior est, quæ ita sub rectæ, imo exquisitissimæ rationis, ductu exerceatur, quam ipsa Medica? Circa unam nempe supremam necessitatem utique occupata, Sanitatis, sine qua sibi molesta, aliis inutilis, est ipsa Vita. Certe itaque summum hic fuerit operæ pretium, imo exigit hoc summa æquitas, & vetat contrarium ipsa Justitia rerum, ut nihil circa hanc Artem inconsulto, neque citra, nedum contra rectæ rationis præcepta, temere suscipiatur. Sicut autem ita facile justum & æquum agnoscitur, quod hac in Arte nihil sine maturo judicio atque provida pensitatione, verbo, sine *Consilio*, atque studio, audere atque perpetrare, licitum esse debeat; Adeoque etiam, ut in universum, arti medicæ præcipuam dignitatem, imo efficaciam, fœnerari debeat justum atque providum *Consilium*: Qua de re quoque, si verba facere quis in animum induceret, paucis certe illam comprehendere minime valeret: ita cum

etiam ſubinde in uſum veniant ejusmodi *Conſilia*; quæ ipſis paſſim ægris, ad exoptatum, pro retinendâ aut recuperandâ ſanitate, agendi modum, ita ſuppeditanda ſint, ut Medicus, vel planè nihil ultrà, vel certè nihil ſine horum conſiliorum obſequiô, ad ſummam morbi, in ſolidum conferre poſſit, eſt omninò non indigna conſideratu etiam hujusmodi rei plenior paulo cognitio, & ſufficiens contemplatio. Movit me hæc ipſa ratio, ut, dum SPECIMINIS INAUGURALIS Thema circumſpicio, ad hanc ipſam maximè appulerim animum, nempe de CONSILIO MEDICO, quô patientis neceſſitudines tanquam regulâ quâdam & amuſſi inſtruuntur ac ordinantur, aliquantò curioſius diſquirendi, quantùm illud non magis utilitatis, quàm ſubindè ſolidæ, imò unicæ, neceſſitatis involvat: quantùm nempè tàm ad directum regimen ægri attinet, quô ille etiam *citrà medicamentorum uſum*, aut efficaciam, ſibi conſulere poſſit, imò debeat: quàm ad medicamentorum etiam juſtum uſum atque felicem effectum, quomodo ſeſe æger ad hanc ſpem gerere debeat, referendum veniat.

DEUM autem Opt. Maximum ſupplicibus precibus veneror, ut ille propoſito huic noſtro clementer adſpiret, mihique vires illô condignè defungendi, benignisſimè largiatur.

I.

CONSILIORUM MEDICORUM nomenclatura, cùm, uſitatis moribus, diverſas acceptiones involvat, ſecundùm quas tamen omnes atque ſingulas, propoſitum noſtrum exequi, temporis ratio nobis non permittit; è re noſtrâ fuerit, ante omnia illam acceptionem è reliquis ſecernere, de cujus objectô propriè diſquirere,

rere, nostri propositi fert intentio. Dicitur autem *Consilium* Medicum, *tribus* præcipuè solennioribus modis: *Primò*, de sententiâ Medicorum, tàm de universâ indole atque constitutione cujuscunque morbi: quàm de spe aut metu circà ejus eventum: sed & de methodô atque mediis, quibus ejusmodi constitutioni, ad plenam bonam spem, obviam procedere & subvenire, secundum regulas Artis, integrum videatur. Hæc Consilià jam â *singulis* seorsim medicis, jam â *pluribus* in unum conferentibus, peti solita, non facimus nostræ considerationis præsentis. *Secundò*, meretur utique nomen Consilii capessendi, ipsa, uti Scholæ Medicæ loquuntur, *formatio indicationum*, seu *inventio* methodi & auxiliorum; Quâ de re, nempè pensitatione necessariâ, & inveniendâ verâ atque fidâ conclusione, subinde animadvertere licet *impotentiam* illam, *incertitudinem*, *fluctuationem* animi in Medico, quæ partim *gestibus* inquietis & meticulosis sese exserit, partim inconsultis *verbis*: Was ist nun zu thun? Wie wann man diß oder jenes gebrauchte? Wollen dieses versuchen, ꝛc. Will dieses noch geben, wann das nicht hilfft, so weiß ich weiter nichts, ꝛc. partim ipsis remediis, ita in horas aliis aliisque denuò subornatis, ut vel plebs inde colligere intelligat, quod Medicus in nullô horum veram fiduciam collocandi compos fuerit. De quâ re salse certe *Paracelsus*, partim præscriptionem Compositionum, magnum numerum ingredientium complexarum, Medicis talibus familiarem, traducit: Recipe Ther. Andr. Mithrid. Damoc. Philon. Persici, und was ist mehr lang? Jst etwan ein gutes drunter: partim inter signa θανάσιμα, lòco non ultimo connumerat, Wann der Artzt zittert. Quanquam etiam non multo rarior fit in *oppositum* exorbitans, inconsulta tota, audax penitus *temeritas*, sine ullo *rectæ rationis consilio*, non solum quidlibet, sed etiam quidvis *importunum* atque *violentum*, in usum trahendi: De qua ipsa tamen etiam *Consilii* Medici acceptione in præsentia agere, non fert nostra intentio. *Tertio* denique, est *Consilium Medicum*, quo Medi-

cus, secundum solidùm intellectum, *Rationem* inquam atque fidam *Experientiam*, tùm alia, quæ præsenti ægri constitutioni conducant, ad animum revocat: tùm ægrum ipsum *instruit*, quibus actionibus, aut quâ continentiâ, sibi ita prospicere, & naturæ suæ subsidio esse debeat, ut felicem successum ac eventum morbi certius sperare inde liceat: aut, si consilio fideli auscultare, quin obsequi, negligat, infaustum successum atque exitum metuere necesse habeat, imò expectare.

II.

De hujus postremæ acceptionis *consilio*, in animo habemus loqui; Imprimis, inquam, de eo, quod medicus ita suppeditare debeat ægris, ut vel medicamentorum usus, nisi illi obtemperent dicto, *anceps*, imò *inanis* reddi possit: Vel, si tali consilio morem decenter gerant, non solùm sine *multis*, sed sæpè etiam vel sine *ullis*, remediis, felicem morbi expugnationem expectare liceat. Diximus autem hoc consilium *medicum*, à Medicò inquam utique proponendum, atque ægro commendandum. Interim non abs re erit, si etiam hoc in genere, brevem quidem, sed non pariter levem, admonitionem commendemus, concernentem circumstantiam certam, quæ *Consiliarium* quam maximè commendat, uti secundum nudam sanam rationem etiam reverà decet. Est hæc, ut Consiliarius sit *postulatus*. Optandum enim verò meritò esset, ut passim non postulata solùm, sed certè etiam necessaria *prudentia*, circa hoc negotium ita observaretur, ne, non sibi solùm, sed apud imperitiores atque minus discretos, etiam toti *Arti*, tanquam frivolæ atque inconsideratæ opprobrium accerserent, *affectati* consultores: Quid enim, proh pudor, notius propemodum est, quàm passim, ad fastidium prudentiorum ac honestiorum ægrorum atque cognatorum, *ingerere* se homines, *offerre*, *spondere*, *polliceri* sua *Consilia*: Jam per *internuncios*, à vetulis, ad Patronos & Patronas usque: Jam variis *sollicitandi* modis, illud exigere, laborare, ut ipsi admittantur cum suo

con-

consilio: Jam denique sponte, ab aliis ex improviso introductos, etiam solos, cum officiorum præfatione ægrorum cubicula irrumpere,&c. Ab ejusmodi *consultandi impetu*, cavebunt sibi quotquot sunt honesti Medici, tantomagis, quando satis verecundi fuerint, ad, ipso suo facto, damnandam, aut in dubium adducendam aliorum honestorum Medicorum, ægro jamdum consulentium, peritiam aut habilitatem. Sic ubi vero ab ipsis in Consilium *vocentur*,& audiant etiam, videant, imò jam pluribus exemplis notum atque perspectum habeant,quid consiliorumibi agitetur,ut ipsi bona sua *Conscientia* illud approbare non possint, tunc utiq; & Scientia & Conscientia ipsis facilè dictabit,quid petitis ægrorum respondere,& quantum illis satis facere possint: Sine exclusione præcedentisMedici si ille in commune consulere velit atque possit: Vel etiam cum exclusione,si ille recuset societatem, & tamen cordatus Medicus, denuo consultus, cum istius ausibus consentire, non audeat.

III.

Ut vero etiam de *subjecto* constet ubi consilia Medica, hæc inquam, de quibus nobis sermo est, in specie,locum sibi vindicent, sunt talia, tùm omnes propemodum alii morbi, tum præ reliquis omnibus,primo omninò loco,ipsæ maxime *Febres*. Quemadmodum enim,in quibuslibet utique morbis, ferè prudente opus est *regimine*, quo patiens uti necesse habeat, si felicem medicationis eventum securius sperare in animum inducat: Et quo temere *neglecto*, aut in *contrarium* converso, certior pessimi eventus metus occurrat: Ita nihil certius usquam est,quàm quod hujusmodi eventus,non tàm *ambiguus*, quam certissimè summè *periculosus*, antè omnia maneat *Febres* cujuscunque generis, tantò magis autem *brevioris* funesti periculi, *acutas*,imo *malignas*.

IV.

Enim verò cordatum quidem,imò quovis modo solum attentum quemcunque, talium rerum æstimatorem, fugere nequaquam potest, id, quod passim tanquam in oculos,& universorum quidem hominum, incurrit, modo prudenrer

ape-

aperiantur atque dirigantur, quomodo *multi magni morbi, passim* & *frequenter* obvii, (periculosi, si perperam observentur ac administrentur, successus ac eventus,) nihilominus sine ullis aliis *externis adminiculis*, *salutariter* decedant, ita ut ægri ab illis iterum rectè liberentur, ac in integrum restituantur. Ut enim numerosissima certè passim exempla omittamus, ab ipsa *Peste*, sine ullis externis *artificiosis* adminiculis, in integrum restitutorum, imprimis plebejorum; certè luculentissimum harum rerum specimen exhibent affectus illi *πανδήμιοι Variolæ* ac *morbilli*. Quibus sicuti plerosque omnes homines obnoxios esse, notissimum est, ita nihilo magis ingotum, quod immensus ita affectorum numerus, non solum sine ullis *artificiis* extraneis, communissimè saluberrimum morbi sui exitum experiantur: Sed ferè familiariter etiam tali *methodo* atque procedendi ratione, quæ à vulgatis multorum *artificium* consiliis, longè in diversum abeat. Sicuti de reliquo de universis omninò *Febrilibus* commotionibus, illud utique tanquam certissimum existit, quod sine bonâ rectè conveniente, atque ex parte ægri patienter obsequente, *continentiâ*, *ars* directa, cum suis extrinsecus afferendis *auxiliis*, adeò parum valeat, ut rem sine præoccupatione æstimando, reverâ minimè dimidium ejus, quod necesse est, Medicus absolvere valeat. Unde certè opus hìc esse decente, & quövis modo opportunô, *consilio*, sole meridiano clarius dilucescit.

V.

Quid, quod etiam, uti sunt hominum, non solùm patientium, sed hodiè etiam artificum, usitatissimi mores, sæpe numero non tàm æque in considerationem venire debeat, quid patientem *positivè* agere expediat, quàm illud, quid *non agere*, quid *omittere*, imò *vitare* atque *cavere* necesse sit. Ubi profectò sæpe sæpius non tàm intemperantioribus ægri moribus, quàm indomitis temerariorum *artificum* ausibus, & *noxiis* consiliis, *consilia* opponere necesse est. Quando nempe in deterius acceptis, bonis ipsius *naturæ consiliis*, quidli-

quidlibet potius aliud, imo vel simpliciter *contrarium*, tentandum videtur, quam illud, quod quoquo modo, in corpore ægrotantis contingere observatur. Ubi profecto non tam ipsi ægro, quam alienissime passim speculantibus atque molientibus inquietis *artificibus*, *consilio* atque *studio* obsistere, necessarium est.

VI.

Sane vero præcipuum *objectum* consiliorum horum, ægris suppeditandorum, est *Obsequium* præstandum ipsis *œconomiæ corporis* sui actionibus *vitalibus*, meditantibus quibus corpus non solum conservandum, ac ab impendentibus, quin ingruentibus, damnis, præservandum: sed etiam nonnisi illis, *methodice*, & secundum rationi innitentem experientiam, a rebus noxiis actu in corpore agentibus atque grassantibus, iterum liberandum atque repurgandum est. Quid vero dicamus de *reparatione* verorum damnorum, corpori ipso facto jam jam illatorum? Est certe hæc res apud chorum Theoreticorum ita negligenter æstimata & tractata, ut oppido paucos invenire contingat, qui huic consideratione dignam attentionem adhibeant. Versatur autem res in eo, quod ferè corporalium damnorum, *structuræ* inquam atque *texturæ* corporis oblatorum, *reparatio*, ab omni *artis* potestate adeo prorsus alienissima existat, ut ne quidem quantum aciculæ cuput magnitudine æquare posset, ullus sub sole *artifex*, secundum veram sui, naturaliter debitam, constitutionem, reficere valeat. Dum autem *natura*, ad reparandum hujusmodi quodcunque damnum, *tempus* imprimis impendit certum, sub cujus decursu operationes suas decenter absolvere possit: Cavendum proinde est, ne consilia aberrent ab hac circumstantia, sed sinceram illam potius servent & sequantur, ut quantum necesse est, *expectare* doceantur patientes: Nec inordinatis ac intemperantibus *properandi* intentionibus, irrita ad minimum, imo non raro etiam ancipitia tentamina locum inveniant, sed peritiore consilio cohibeantur.

VII.

Brevia diximus, verbis nempe paucis, re vero certe longa, dum ipsius *naturæ instituta*, pro fundamento *consiliorum* formandorum supponimus; Interim nulla utique alia hic suppetit via, salubrem methodum ad sibi ipsi bene consulendum ægro præscribendi, præter unicam hanc, ipso domesticos *œconomiæ corporis conatus*, atque *motus* studiose observandi atque prosequendi. Excipit hanc proxime, & vestigiis veluti insistit, etiam *remediorum* simplicissimorum atque facile parabilium commendatio. Habet profecto hujusmodi *consilium*, tantam sæpenumero utilitatem, tamq; justum usum, ut ne quidem *speciosiorum* quorumcunque substitutione compensari possit, nedum melius absolvi. Dies certe prius, quam materia, nos destitueret, si talium rerum exempla memorare in *animum* induceremus; placet duo solum, quæ Dn. D. Præses in hoc proposito memoratu non indigna ducit, breviter attingere. In genere, numerum non contemnendum nominat ejusmodi patientium, qui variis, alii in *intimiore* corpore, alii per *ambitum* ejus, incommodis, vexati, & frustra, ab aliquam multo tempore, tam *consiliis* medicorum, quam *formulis* multis atque variis, obsecuti, tamen vel plane nullum, vel simpliciter transitorium, imo evanidum, levamen inde senserant; *quantitate* maxime sangvinis abundante, & *commotione* hujus conspicui: Cum rudedonatis universis illis inanibus tentaminibus, tempestivas *sangvinis ventilationes* illis suasisset, earumque recte *tempestivum* usum: in eum sensum gratias ab ipsis actas reportaverit, ut, si non utique ab universis suis incommodis ita liberatos sese affirmare possent, tamen & sensibiliter *sublevatos* prædicarent, & nominatim nimio *plus*, quam ipsis ante hac sub usu methodorum diversarum, obtigerat: Sub quibus interim, non solum molestissimæ assiduæ medicamentorum ingurgitationi (ne quid dicatur de heteroclita talium efficacia, loco speratæ) obnoxii fuissent. Sed omnino etiam Pharmacopæis, tanquam perpetui Pensionarii, sine omni usu tanquam

quam adjudicati. Secundum locum occupare potest, hujus ipsius rei velut exemplar aliquod, in Matrona, generis atq; virtutum splendore insigni. Hæc uti statura, ut vocant, corporis, procera instructa, spongiosa insuper textura, qualem *sangvineo-phlegmaticam* vocant, conspicua erat, sana cæteroquin, & in *diæta pleniore*, imo sic satis *lautiore*, constituta, *commotionibus* tamen animi nequaquam vacua, quas etiam *supprimere*, verius *dissimulare*, studens, tanto certiora inde in suum corpus incommoda invitabat; Corripiebatur tandem anxiis quibusdam *oppletionibus circa præcordia*, *ardoribus* autem valde sensibilibus circa *spinam dorsi*, imo velut *intimioribus*: *doloribus* autem *capitis*, mediocribus quidem, veluti perpetuis, vehementioribus autem per vices, ima per occasiones, exasperatis: sub quibus rebus etiam *menses*, ab ordine suo, & mensura, plurimum deflectebant: *appetitus* etiam, *tolerantia* ciborum, *alvi* successus, ita variis, sed universim ferè summe incommodis, modis fluctuabant, & nutabant, ut omnibus modis maxime incommodam valetudinem toleraret. Utebatur interim medicamentis *multis*, *variis*, & propemodum *assiduis*; Meliore, an verius pejore effectu, in medio relictum esto: Interim *viginti thaleris* per annum pro Studio, Consilio, & Auxiliis, res vix unquam absolvebatur. Pro circumstantiarum ratione suadebatur ipsi medicationum quidem huc usq; continuatarum *omissio*, in locum autem ipsarum, tempestiva *Venæ Sectio in pede*, matura atque vera *mensium* non tam promotio, quam ad debitam *quantitatis* atque *temporis* mensuram, restitutio: *Commotionum* autem Sangvinis, quoties illæ revera emicant, placidissima *mitigatio*. Quibus *consiliis* effectum est, ut illa *nonum* jam ab eo tempore annum, per divinam gratiam, tam tranquillis rebus corporis sui transigat, quam ante hoc tempus, singulis, inter quaternos, annis, vix novem septimanas absolveret: Sumtibus in subsidia pharmacevtica eo usque differentibus, ut, quantum ad medicamentorum usitatam Taxam attinet, per

totum annum *duobus thaleris*, pro suo corpore, non indigeat, &c.

VIII.

Nempe, *quid* ita svadendum, sive consulendum sit, si in quæstionem veniat, respondemus esse illud utique partim *continentiam* ægri, convenientem veræ *indoli morborum*, in ordine ad *Secretiones* & *Excretiones* materiarum noxiarum è corpore, debitis *successibus tempestive* quidem, sed tamen non nisi *mature*, absolvendas. E quibus, cum in morbis quam maxime periculosis, *velocis* inquam, atque simul ambigui, exitus, præcipuas partes capessat *Evacuatio proportionata* per auctiorem *transspirationem*, seu, recte intellectam *Sudationem*; opus tanto magis passim est, ut hæc talis Excretio *consilio* utique perito ita dirigatur, ne quid aliter quam convenit, ibi temere instituatur.

IX.

Certe enim nequaquam justissima deficit causa, quæ Medicum multoties impellat ad circumspectissime perpendendum, AN omnino ALIQUID AGERE conveniens, nedum necessarium videatur? Sicut enim, reliquo morbi decursu, sic satis tolerabiliter, in ordine ad *Secretiones* & *Excretiones* materiarum morbidarum, succedente, etiam a sana ratione alienum est, eundem ita demum temere vel *exagitare* vel *supprimere* atque cohibere: & impellere, plus quam res ferat, nedum ut ulla necessitas exigat: Ita est certe, pro ejusmodi constitutionibus, communissime satis, imo abunde, si non solum Medicus ab exhibendis *activioribus* remediis abstineat: Sed etiam patientibus *consilium* solum illud diligenter inculcet, ut partim patiente continentia officium suum faciant, partim evitatis immorigeris & incontinentibus moribus atque motibus, a deterioribus eventibus sibi ita satis caveant.

X.

Primus propemodum Specimen hujus rei, cordate æq; atque cum studio, & tanquam ex instituto, commendavit *Syden-*

dubam, in subjecto *Variolarum* atque *Morbillorum*, commendans Medico ad res ejusmodi vocato, potius *nihil agere*, & intempestivas quaslibet actiones *dissvadere* ac impedire, quàm intempestivis ausibus, nimia commotione sanguini introducta, proventum nimium exanthematum impellere, eorumque periculoso deinde successui & exitui, vere portam aperire. Illud, quod rem tàm unicè utilissimam, velut ubique pessundat, est nihil aliud, quod mihi PRÆSIDI abunde & notum est, & merito hinc etiam passim fideliter notatum, quam *triplex* offendiculum, imo vero præjudicium, gravissimum, & quod miserrimum est, sub illa monstrosarum phantasiarum circa Theoriam & Praxin Medicam licentia, vix ullius Emendationis spem relinquens. Nempe, *primo*, vere salutarium in morbis veluti passuum, in *historia* eorundem memoranda, *neglectus*, adeoque ignorantia in hac re Medicorum ad hodiernum modulum curiosorum, passim major, quam ipsius vulgi, patientibus assistendo operam dantis. *Secundo*, par, imo vero dignitate nimio major, neglectus, *Synergiarum* Naturæ, seu *motuum Oeconomiæ vitalis*, *Conservatorium*, *Secretoriorum*, & *Excretoriorum*, proportionate ad materiæ & efficaciæ ejus noxiæ exigentiam, *augendorum*, atque convenienter *prosequendorum*. Quales, dum infaustæ illæ, & tam ab omni doctrina influxus *causarum* quam peritia *vere sentium* rerum, allenæ ætiologiæ, simpliciter *directis* morbi qua talis, effectibus, adeoque corporis, & *actionum corporearum*, nudis *passionibus*, adscribit; fieri per rerum naturam aliter non potest, quam aut similes impedire potius, aut certe minime omnium talibus, cui subserviunt, usibus adhibere velle. Tertio, effrænis illa de *medicamentorum efficacia* magnifice sermocinandi impudentia, & inter hæc, tanquam primo loco, *Alexipharmacorum*, Tragico stylo Elogia. Unde non solum imperitioribus animus tumet, ad funditus evertendos, & *directe* atque simpliciter *tollendos* ac eradicandos ejusmodi morbos, qui *venenatæ* causæ & energiæ imputantur; Sed obsedit hæc crudelitas eousque

 que

que totius propemodum Scholæ Medicæ Promachorum Phantasiam,ut morbis hujusmodi non solum nullum certius, sed passim etiam nullum aliud,ad salutem præsidium esse, prolixe asseverent,quam in solis his *Alexipharmacis*,*Alexiteriis*, imo in genere *Alexicacis*, remediis. Quorum cum ita largissimus enarretur numerus, imprimis autem longe certiore alio, præter assignatum *Alexipharmacum*, communiore *effectu* pollentium, ad morborum talium verum genium communiter *heteroclito*, *sanguinis* & *Secretionum* modestarumque Excretionum *motus*, varie, & imprimis intempestive & præpostere,exagitare apto: Fit ita nihil communius, quam ut confidente adeo hujusmodi rerum abusu, exagitationes tales ad periculosissimam meliorum, & vere decentium *motuum*,adversus ipsum morbum ejusque veras causas,vergant, imo pertendant. Cujus cœpti vanitas, uti non solum e vere, imo vero veraciter, æstimanda vera energia vulgo enumeratorum *Alexipharmacorum*, omnibus verarum ætiologiarum & solerter studiosis & decenter compotibus, non potest non liquido dilucescere; Ita confirmat abunde justitiam talibus diffidendi,plenam & inviolatam, omni certe consideratione & æstimatione dignissima illa observatio, nullis præoccupationibus ullo modo obnoxia, quod plerique talium morborum, imo vero talium patientium, sine ullis ejusmodi deprædicatis remediis, nihilo tamen minus *feliciter*, non solum vitæ suæ pericula evadent, sed etiam omnino *nihilo laboriosiorem* totius morbi decursum sentiant: Imo vero, si sine ullo præjudicio animus sincere dirigatur ad ea, quæ nimium quam vere circa has res fiunt, & nominatim præcipue circa & *Variolas* & *Morbillos*, illi qui talibus rebus *non* utuntur, sincere *tranquilliorem* totius effectus decursum experiantur,quam illi, qui decantatis ejusmodi remediis non solummodo utuntur, sed ea quam maxime diligenter & affatim usurpant.

XI.

Est itaque, inquam, minime ullum aliud certius fundamen-

mentum, bona *Consilia* ægris suppeditandi, quam, quod ab ipsis *morborum*, eorumque *causarum*, & tandem *vitalium Secretionum & Excretionum*, eorumque *mensurarum*, providis æstimationibus atque imitationibus, dependet. Interim, sicuti imprudens aliquis, & a veri rerum intellectus æstimatione abhorrens, horridus Censor, arbitrari posset, quasi tale *consilium*, quod nullam æque directam *Artem* commendet, sed nudis *naturæ* vestigiis insistere jubeat, non debeat pro re magni momenti existimari: Exemplo superbi illius viri militaris in sacris historiis, *Naëman* Syri, qui Prophetæ nudum *Consilium*, ut in *Jordane* septies sese ablueret, nullo alio argumento, aspernabatur, quam illo, quod Propheta potius ad illum solenniter prodire, & Dei sui nomen super ipsum invocare debuisset: Est tamen merito atque manet hujusmodi, modo recte, *consulendi* dignitas, in justissimo certe pretio. Cum enim ingenium humanum, non solum in genere magis undique propendeat ad *vetita*, & semper fere ea sequi malit, quæ minus, quam quæ recte facta haberi mereantur: Verum etiam tanto magis illi mortalium, qui Medicorum auxilium præ aliis magis trepide requirunt, passim certe impatientissimi adeo sint, ut nisi ipsis non solum *Consilia* proponantur, sed vel Edicta veluti sub clausula pænali, promulgentur, nihil bonæ frugis ab ipsis expectare sit integrum. Ubi inde, nisi ipsis etiam *Consilia* recta, & quidem cum prædictione *periculorum*, nisi dicto audientes sint, impendentium, præbeantur, solis interim *medicamentis*, imo quam maxime contra omnem consultam bonam continentiam, inanis sit usus, & irrita efficacia: Est utique pro *artificio* non exiguo reputandum, non solum veram *rationem* harum rerum recte perspectam habere, sed etiam *usum* earundem, *quando* & *quantum*, expedit, recte, *ordinare*, & ad veram sui efficaciam *instruere*, didicisse.

XII.

Non ita rara certe aut ignota sunt hujus generis specimina; ubi v. g. peritus & simul cordatus Medicus, de constitutio-

cutione aliqua præsente patientis interrogatus, *consilium* profert, ut *placide*, *considerate*, *ordine* atque *methodo*, negotium geratur, cavendo a repentinis *violentioribus* procedendi modis; Secus si fiat, non solum *incommoda* impendentia, sed passim etiam *pericula* prædicit, & quidem etiam ex affectibus nisi ita pervertantur, toto quod ajunt genere innoxiis, & nihil periculosis. Sicubi vero impatientia ægrorum, susurrus intercurrentium sciolorum sodalium & notorum, imo vel immediata ingestio impudentium promissorum, tales in transversum agat, ut spretis sanioribus *consiliis* atque monitis, vanis pollicitationibus sese permittant, iisque, secundum nativam illarum indolem, nequiter tandem fallentibus, *sanitatis vitæ* securitatis, imo totius corporis *integritatis*, ad minimum *temporis*, certissime omnium autem *sumtuum*, varias jacturas, periclitationes, imo damna incurrerint, tunc sero tandem ad irrita illa vota revertantur: Hätte ich doch nur dem ehrlichen Mann gefolget, wahrscheinlich stünde es besser mit mir, und hätte nicht umsonst so viel Zeit, so viel Gedult, so viel Schmertzen, so viel mehrern Abgang meiner Gesundheit, alle meine Kräfften, so viel Geld und vergebliche Kosten, zu meinen grossen Verdruß und Schaden, liederlich verlohren.

XIII.

Audeo profecto asseverare, summam hanc esse, & omnibus studiis atque animi judiciosa industria quærendam *artem*, summum illud *artificium*, quo corpus humanum non tam constructum, quam *instructum*, & saluberrimis *motuum* conservatoriorum legibus circumscriptum est: Quæ si recte in effectum deducantur, etiam sine *extranearum* rerum adminiculis corpus ab impendentibus damnis liberari possit; imo vero ex adverso, non modo paucissima, sed longe verius nulla suppetant ejusmodi *adventitia* subsidia, quorum qualicunque tandem energia, pericilitanti corporis Oeconomiæ consuli & vere subveniri possit, *sine* horum, *consilio* maxime noscendorum atque *regendorum*, domesticorum præsidiorum, dexterrima *Synergiæ* conservatione & subordinatione.

Quo

Quo intuito tantum abest, ut hoc *consulendi* fundamentum, ab ullo homine rationis suæ compote, elevari, aut ab *artificiosissimæ* agnitionis atque gubernationis objectis secludi possit, ut potius in ejus vera cognitione atque perita administratione illud ipsum totum situm sit, quod verum *Medicum* a nudo *Empirico*, ad nullam peculiarem circumstantiam vel alligato, vel attento, vere & in solidum distigvit, & certe in perpetuum distingvet.

XIV.

Una super est, conditio, hæc *Consilia* premens, quæ alias à *Consilio*, nisi quidem inane illud esse debeat, vulgo minime abesse jubetur. Est hæc *facilitas*, imo potius *facultas*, consilium in *effectum* deducendi. Posset autem videri, quasi illa consilia, de quibus nobis proprie sermo est, paulo magis exposita sint difficultatibus, quam ut spem aliquam certiorem in illis collocare integrum videri possit. Cum enim patientes multi, non nisi κατ' ἀντίφρασιν tales sint: Sæpe numero etiam Medicus, non nisi perditis jam per mala regimina rebus, demum in auxilium vocetur: Præterea vero & *Medicorum*, & imprimis Materiæ Medicæ Commentatorum, libri, passim, tanto magis autem facundorum Pacticorum animositas, nihil nisi, *generosa* remedia, summam, imo *divinam* efficaciam, & ipsi vitæ, *directe* & in radice, salutifera inventa, illis, etiam per trivia legendis, encomiis deprædicent, ut in tali Medicinæ fertilitate, non solum ægrotare, sed propemodum mori, pudere debeat. His rebus certius atque cordatius responderi non potest, quam, primo, nec omnes patientes una eademque intemperantia laborare; neque propterea tamen etiam justam spem deesse, quod illis etiam utiliter svaderi possit, qui aliquanto pejus morati sunt, modo partim modeste, utilitas obsequii, & quidem non tam Medici *edictis*, quam *naturæ* inviolatis legibus ferendi, promittatur; modo, quod fere impatientissimos mitigat, certi, imprimis autem passim ingentis *periculi* alea, serio pandatur atque declaretur: Qui vero utique etiam laudabilibus monitis contemtis, suæ potius intem-

periei, indulgere non desistunt, reliquantur utique Experimento effati illius (apud Livium, Magnesii,) *Quemlibet suo periculo insanire.* Quantum autem ad *secundum*, sicuti certe ex hactenus a nobis dictis, nemo conficiet, quasi nos simpliciter in omnibus affectibus, aut promiscue omnibus illorum temporibus, nedum præterea, *omnia*, *soli consilio*, sine etiam auxiliis quærendis, tribueremus: Unde etiam prudens Medicus facile dijudicabit, ubi, & quantum, *consilio* sit locus, ubi vero vicissim *auxilio* opus: Ita occurrunt tamen profecto minime etiam rari ipsi tales casus, ubi ab inauspicatis *auxiliis*, in graves angustias conjectæ res, bono *consilio* iterum expediuntur: Et præcipue ut plurimum illo, ut a pessimorum istiusmodi artificiorum ulteriore usu *desistatur*. *Tertium* autem, quod attinet, ne quid de *pollicitatorum* illorum justissimo neglectu dicamus, de prædicatis certe illis medicamentorum energiis, nunc quidem condigna dicere neq; tempus fert, nec ipse animus: unde illud dixisse satis fuerit, quod in genere quidem, utique omnibus votis optandum esset, ut illa, tanta audacia, ne plus dicam, non solum venditata, sed etiam passim sub hac autoritate publice magno pretio vendita, varii generis, sed tamen omnia ad *summas res*, *sanitatem absolute*, imo *vitam* conservandam, & maxima quælibet damna (imo ante omnia venena,) non magis avertenda, quam subvertendi, nedum sarcienda, dilaudatæ res, sine *veritatis opprobrio* his necessitatibus adhiberi possent. Quamdiu autem hæc longe absunt ab eo quod verbis memoratur, habebunt certe sibi Prudentiores longe magis commendata *Consilia*, rebus, quæ *vere sunt*, superstructa ac intenta: Quemadmodum etiam de reliquo sua luce radiat, quod, ubi *vera* magis *directa auxilia* suppetunt, *Consiliis* non latius sit opus aut usus, nisi quantum ad istorum veram directionem & *administrationem* ducunt. Unde & *Consiliis* sua veluti ditio, & *auxiliis*, intemerata manere potest atque debet.

XV. Cæ-

XV.

Cæterum, pro feliciore utique *Consiliorum* in *usum* debitum deductione, multum situm est, in illorum qui ægro *assistunt*, imo solum adstant, prudentia, atque *conversatione*, tam *solerti*, quam ipsa quoque *patiente*, maxime omnium autem, si impetrari possit, *perita*; nempe hominum, non solum in genere cum ægris, sed maxime in specie *similia passis*, jam versatorum, & ipsu uso, quid tales bene aut male ferant, edoctorum. Equidem *Hippocratis* tempore usitata methodus, nullo certe modo contemnenda, erat, ut Medicus *discipulum*, seu *ministrum*, *rerum* harum scientia jam instructum, ægro *assidentem & assistentem* daret, qui ut omnia ex præscripto, nempe ad *consilium*, fierent, invigilaret. Cum autem hos mores hodierna tempora minime ferant, sufficit illud agere, ut quæ *consulere* vere ex usu, imo necessarium, videtur, illa satis *diserte*, sine *ambiguitate*, & satis *severe*, si quid imprimis *periculi* imminet, tam ægro quam assistentibus, commendentur.

XVI.

Consistit itaque omnino vero energia *Consilii* Medici: I. In observatione atque discretione quasi *necessitatis*, aut certe confessæ *utilitatis*; Ne *gratis consulantur supervacua*. II. In justa atque vera *inventione*, quid vere utile consuli debet seu suaderi; ubi utique *naturæ consilia* callere, eorumque velut *interpretem* esse Medicum convenit: Ut, inquam, principiorum nobiscum natorum *conservatoriorum*, quasi Patronum sese gerere, intelligat Medicus: Adversus *opiniones* & *concupiscentias* adventitias & adscititias *jucundi, adversi, acceptabilis* & *molesti*. III. Ut consiliis, ante omnia *necessariis*, *facultas* etiam executionis constet, aut certe non ita difficilis sit executio, quin â *morigeris* ægris, & maturam periculorum præoccupationem debite agnoscentibus, eidemdeo operam navantibus, omni modo præstari possit. IV. Ut utique rectissime intelligat Medicus, quid *positive*, *agendum* consulere possit atque debeat; quid autem,

priva-

privative, *omittendum* atque *cavendum* monere deceat; Ubi certe multoties *consilia consiliis contraria* necessaria esse inveniet. Ubi V. verorum hujusmodi, imo *veracium*, *consiliorum* dignitas justa, adeo evidentissime, ab omnibus prudentibus agnoscetur, & illa ab *otiosarum* rerum censu eximet, ut sine omni dubio facillimum futurum sit intelligere, quomodo tum *necessitatem* consiliorum naturæ vere consentaneorum, & secundum veritatem *comprehendere*, & secundum veram efficaciam *disponere*, & in justo *ordine* atque *tempore præscribere*, nimio majus sit *artificium*, & nimio major *peritia*, quam falsas quasdam traditiones atque narratiunculas, de *mirifica efficacia* aliquot centenorum remediorum, *memoriter* didicisse, eorumq; nomina, imo etiam prolixa elogia, vel in locos communes descripsisse: Vel plane in ipsam etiam memoriam impressisse, & illa, sine ullius creaturæ, (*Divinæ*, sed solarum *humanarum*, Practici & Pharmacopolæ) utilitate, recitare aut præscribere posse.

XVII.

Hanc itaque rem, *Consiliorum* inquam Medicorum veracium atque salutarium, subministrationem, etiam SINE nedum CUM aliis *remediis*, utilissimam, imo adversus *alieniorum* remediorum vanas commendationes, necessariam, dignam merito duximus, quam multis, *in speciem* quidem operosis, revera autem vel frustra, & præter rem prolixis, vel penitus *ambiguis*, imo *periculosis*, aliis artificiis, non tam ad latus ponamus, quam re vera, & maximo jure meritoque, anteponamus, idque solenni hoc Specimine publice Eruditorum disquisitioni sistamus. Quod cum hucusque, secundum summa sui capita, quantum satis, peregisse confidamus, sistimus propterea hic pedem, atque divinæ gratiæ pro benignissime suppeditatis viribus, gratias devotissimas nuncupamus.

SOLI DEO GLORIA.

GEORGII ERNESTI STAHLII,

MED. DOCT. AC PROF. PUBL. ORDIN.

h. t. Facult. DECANI,

PROPEMPTICON IN AUGURALE

DE

FIDIS REMEDIIS.

INter reliquas humanæ miseriæ molestias, quæ maxima prudentia, partim tolerari debent, partim temperari atque regi, est certissimè etiam habitus emolumenti humani, quod vulgò interesse vocant, ad *Veritatem*, & ad *notorietatem* (sit venia verbo) *Varitatem* quod attinet nota est varia illa conditio humanæ sortis, ut in plurimis rebus veritatem ne quidem *assequi* detur; sed illa multiplicibus umbris atque tricis involuta, non nisi difficillimè tanquam exsculpi atque erui possit. Quando vero etiam inventa est, imo passim etiam vel per se ipsam illucescit, occurrit altera miseria, quod illam *pandere* atque palam facere, sæpe numero minime liceat, nisi multorum commodorum jacturam, incommodorum autem variorum messem, facere, præparatus, imo obstinatus, sit animus. Exemplo esse potest inprimis JCtorum Decretum, quod etiam *verum dicendo fiat injuria*; qua in re, licet utique maxime respiciant ad *animum* dicentis, apparet tamen satis, quod primarium rei fundamentum in eo consistat, quod illud, quod tali ratione, etiam *animo nocendi* profertur, ex se ipso vel *honestatem*, vel *utilitatem*, alterius evertere possit, imo pluribus modis alteri *malum* esse, cum tamen sit *verum*. Adhuc autem magis notum est, quanto majus damnum *Veritas* passim minetur miseris mortalibus, etiam in propriis suis personis; adeo ut nihil familiarius sit, quam illud, quod multis hominibus nihil minus auspicatum evenire posset, quam si, quæ in ipsis vere insunt, ad notitiam pervenirent. Ne enim de illis rebus loquar, de quibus vulgi proverbium agit, wann einem jeden an die Stirne geschrieben stünde ꝛc. Est certe satis inter omnes notum, quam parum multis hominibus expediret, si non tam fundus *animi* ipsorum, quam solum fundus *marsupii, pollicitationum, narrationum, speciei externæ, titulorum* atque *vitulorum*, palam fieret. Nempe hæc res facit utique, ut magna opus sit prudentia ad dijudicandum, ubi conveniat, seu veriore voce, ubi *expediat*, verum profiteri. Non mea est sententia, sed mea solum verba sunt: *Nunquam dubitandum est an oporteat vera loqui; sed sæpissime, an loqui?* Quemadmodum autem in plurimis etiam aliis occasionibus, hæc vera profitendi difficultas, locum

habet

habet multiplicem, ita etiam in ipsa utique *Medicâ Arte*, non pauca occurrunt ejus specimina. Ne prolixius illa enumerum, quæ Artis totius *Certitudinem*, aut fluxas & inanes speculationes ac *opiniones*, respiciunt; nedum quæ ad *hominum*, ad exercendam talem artem (etiam Gallicano illo cum jocoserio: *Vade, & occide, Cain,*) emissorum, *Scientiam* atque *Conscientiam*, passim commentanda occurrerent: satis puto erit in uno aliquo exemplo hujus rei commeminisse, nempe *vera atque fida remediorum efficacia*. *Duplicem* esse Medicamentorum efficaciam, certum est, aliam veluti *directam* & *absolutam*; aliam autem multis adhuc circumstantiis, insigni prudentia atque peritia indigentibus, tanquam unice innitentem, illis qui Artem vere didicerunt ac intelligunt non potest ignotum esse. His autem demum, qui cum vero intellectu, Artem veram, tanquam habitum unice cum *recta ratione effectivum*, tractant, facile utique succurrit, quod medicamenta quidem illa, *directe* evidentis efficaciæ, non nisi ad *generaliores* quosdam usus quadrent, & fere non tam proprie, *morbis*, directam suam efficaciam præstent, quam in genere, etiam *sano* corpori eosdem effectus inducant: quod de Vomitoriis, Purgantibus, Adstringentibus, Narcoticis, manifestum est: quæ vero verius atque pressius vere male affectum, seu morbis obsessum corpus, quoquo propemodum modo solentur, non nisi sub perita administrandi ratione hoc ipsum præstent. Interim quid magis prædicatur coram omni populo, quid magis legitur. quid magis in oculo ingeritur plebi, per apparatum illum prope modum immensum, tot nitidorum *vitrorum*, tot pictorum *urceorum*, tot politorum *stanneorum* scyphorum atque cantharorum, tot affabre tornatarum & versicolori scriptura signatarum *pyxidum*, tot *repositoriorum*, tot *mortariorum*, & eorum sonorum, tot, tanquam illicium, *odorum*, tot *capsarum*, *thecarum*, *scatularum*, pictis chartis obductarum, & scitule scissilis operis apparatu, tanquam phaleris, exornatarum, tot *saporum* lenociniis, tot *foliolorum auri* jam inductione jam inspersione, tot longis & gracilibus *cucuphis* &c. &c. Per ominosa illa *nomina*, e Medicorum edictis passim inscripta, *Panacearum*, *Tincturarum salutis*, *Elixiriorum Vitæ*, *Aquarum Vitæ*, Aquarum *Cordialium* frigidarum calidarum, & tepidarum, Pulverum & Confectionum *de Gemmis*, *Aurorum potabilium* & putabilium, Auri *horizontalis*, Tincturarum *Auri*, *Argenti*, *Gemmarum*, *Coralliorum*, *Bezoardicarum* variarum: tot mixturarum *corroborantium* atque confortantium, ante omnia *perlatarum*: Confectionum *cordialium completarum & incompletarum*: Aquarum, Spirituum, Balsamorum, *Apoplecticorum*, *Epilepticorum*, *Cephalicorum*, spiritus restaurantium, *Magnanimitatis*, ad *Vitam longam*: tot *Alexipharmacorum*, tot *Alexiteriorum*, imo *Alexicacorum*, *Arcanorum* non solum simplicium, sed etiam *duplicatorum*, *Tartareorum*, & quæ describere longum est: sed longius fere præscribere; exemplo Receptarum, non per un-

cias, aut dodrantes, ſed per palmas, ſpithamas, imò pedes, metiendarum: Quæ ſi tandem per Logarithmos, aut breviore Mechanicâ, per Planiſphæria & Aſtrolabia *gradus* caliditatis, frigiditatis & humiditatis ſimplicium indicantia, demùm comparari atque coaptari debeant, quis non crederet, exſculpi hæc ex intimis penetralibus antiquiſſimæ Chaldaicæ & Ægyptiæ, Hieroglyptæ ſapientiæ, cujus autor, ſi non vivus Apis, qui Bos erat, tamen Oſiris, aut Iſis, Dii gentium, fuiſſet. Jam ſi quiſquam harum rerum VERAM dignitatem atque juſtam æſtimationem ſimplici oratione declararet, (dico, quod coram Deo & hominibus VERUM eſt, de illis diceret,) quid ille aliud, quàm à magnis, parvis, altis, humilibus, ſenibus, juvenibus, pro puro puto ſtulto haberetur & increparetur. Quod quidem tantò minus mirum eſt, cum etiam unum præſto ſit exemplum, quod omnes hos tales reliquos, vix non in ſolidum, excuſet. Illud intelligo, quod etiam *multoties, diu, pretioſè*, talium rerum *inertiam, inutilitatem, heteroclitam vehementiam*, inter ipſos artifices, diſſentientes, *malam* carum *famam*, & *contemtum*, variè *in ſuo ac ſuorum corpore* experti, tamen *fiduciam* abjicere non inducuntur: quin vel ſolùm artificis minùs dextræ *adminiſtrationi*, defectus cauſam adſcribant, vel adhuc patientiores, ſimpliciter *propriæ ſuæ naturæ vitiis* & obſtinationi, hoc exprobrari & vitio dari conſentiant, quod tot nobiliſſimorum medicamentorum tanta quantitas, non ſolùm in melius infirmitatem illorum reducere non valuerint, ſed reverâ ſenſibiliter de tempore in tempus, in deterius prolabentem, ullo modo impedire aut ſuſtentare minimè valeant. Exhorrui profectò ante pauciſſimum tempus, quando Viri *hypochondriaco-colico hæmorrhoidalibus* incommodis non tàm decumbentis quàm ſolùm inquieti atque moleſtati, rationes inſpexi, à Medico nempè Practico famoſo, merorum *ſpecificorum* & *arcanorum* architecto, ipſi de tempore in tempus tranſmiſſas, quarum una ſchedula 180. florenos Batavos, alia ſeptuaginta aliæ ſexaginta, aliæ quinquaginta, paucæ quadraginta, imperabant, tot numero, ut qui hæc cmeia vectigalia penderat, rotundo numero 800. florenos complecti conſideretur, indubiâ ſibi ſummâ, poſtquam illam utique ſolido argento exſolverat? Et hoc tantò minus fallente memoria, poſtquam omnia illa pro hoc tanto pretio medicamenta, ſeu potius pura puta *ſpecifica & arcana*, (& quidem non ſolùm ad *præſentes* ejus morbos, ſed qui etiam adhuc, inter omnium horum *Arcanorum* indeſinentem & largum uſum, ab ipſo Artifice ita *impendere* prædicebantur, ut contra illos ipſos, peculiaribus *prophilacticis arcanis*, quæ ſimul *in copia* mittebantur, v. g. Arcanum *antipodagricum*, licet patiens nihil adhuc podagrici percepiſſet) vix plus *quatuor anniorum ſpatio*, univerſa abſumpſerat. Ex his omnibus rebus, ut brevior ſim, fluit quidem utique illud, quod *Arcanum* illud uſitatæ *Praxeos Medicæ & pharmaceuticæ*, equidem ſecundum ſimplicis *veritatis* candorem propalare, res eſſet, etiam

iam totius medicinæ exiſtimationi, quam tamen ampliſſimam eſſe omnibus modis expedit, apud intemperantiores plurimum detrahere apta: quod ſi fieret, ingens certè præjudicium, imò certum quoque damnum immineret rebus, quæ tamen artem plebi propemodum maximè venerabilem reddunt; non dicam iterum odioſâ veritate, *faſtui* atque *luxui*, ſed comptiore verbo, *ſplendori*, & quam beluæ barbariſmos increpantes, tamen pro *exiſtimatione* nominant, *dignitati*, Gallicæ *boneſtati*, (*bonnétété*) artificum. Interim expedit tamen omninò, cordatos, & melioribus fatis curioſos, Medicinæ ſectatores atque cultores, intelligere omninò, meminiſſe, imò inquirere atque anhelare, experiri, an etiam verè nullus uſquam reſtet locus probæ ſpei, inveniendi aut experiendi talia aliqua remedia, quibus in curandis morbis certiùs aliquid tribuere atque *fidere* liceat: An verò ita perditæ ſint res generis humani, ut ſimpliciter perditas illas deceptiones proſequi, unicè ſit neceſſarium, ut falſariis *nominum* formulis, & reciprocæ *autoritatis* teſtimoniorum conſpiratione, ægri non ſolùm ſine verò artificioſo *auxilio* relinquendi ſint, ſed etiam alienis excruciandi, & inſuper aliqua pars bonorum, illorum tàm mortuorum, quàm vivorum, inter medicos & pharmacopæos dividenda. Puto abundè eſſe variorum & *verſipellium* remediorum, *nominum*, & variis coacervationibus *præparatorum*. Abundè eſt *commentatorum* atque *commendatorum*: Abundè eſt *ſequacium*: Abundè *Locorum communium*, *citationum* & *allegationum*, teſtium talium, ſub præjudiciis adhuc *titulorum*; *Illuſtrium*, *Illuſtriſſimis perſonis charorum*, *Experientiſſimorum*. *Celeberrimorum*, Medicorum atque *Chymicorum conſumatiſſimorum*, imò, ne ſcenæ Rex deſit *integrarum Facultatum*, (licet non urbibus ſolùm, ſed orbi etiam notum ſit, quod [illegible] illarum ſunt capita, in ipſa praxi communiter, ſingula ab omnibus reliquis diſſentiant; Abundè eſt *formularum*, ad talium liminum ductum, aut *imitationem*, præſcriptarum: imò ſinceriùs, è dictatis, Collegiis, magnis Voluminibus practicis, (optimè, ſi quidem bonæ eſſent, nempè *veræ*, (*exſcriptarum*. Sed eſt etiam abundè quotidianorum exemplorum, quàm parum aut nihil, ex his omnibus Emolumenti in miſerabiles ægros redundet; Cujus tamen rei, ne vera docimaſia, atque lapis Lydius deſit, ſatis erit animum advertiſſe, *quid ex omnibus hujuſmodi medicamentis, majoris utilitatis in patientes redundet, quam illi ſentiunt, qui, paribus morbis decumbentes, alii contrariæ energiæ medicamentis utuntur*) *alii verò etiam planè nullis.* Erit itaque non ſolùm ingens operæ pretium, ſi felici hic eſſe contigerit Medico, ut verè FIDIS remediis, loco *infidorum*, tàm locuplete numero ipſum circumſiſtentium, potiri obtingat: Sed erit profectò etiam & occaſio, & totum objectum, tàm ſpeculationes, quàm obſervationes, egregiè planè exercendi & acuendi. Pro quo ſcopo felicius attingendo, neceſſaria eſt, primò prorſus loco, uti certè peritiſſima, ita etiam ſolertiſſima atque attentiſſima diſcretio, quid I. a medica-

dicamenti cujuslibet magis *directa* efficacia sperandum veniat, imo deprehendendum; II quid de *subordinatione* talium ad *methodum*, Synergiæ oeconomiæ vitalis avtocraticæ superstructam, constans experientia polliceatur? III. Quid tandem in quolibet genere securæ *certitudinis* subsit, ut medicamento de exoptato effectu vere fidere liceat. Hanc considerationem sed sane non nisi perspicacissimæ solertiæ adeundam, commendo toto animi studio, nec unice ad pancratica, (tanquam ordinarie ultimo potius πανκρατητα) remedia simpliciter, ita quærenda aut æstimanda animans, rerum necessariarum satagere paratos; sed unice ad talia, quæ quolibet etiam, vere effatu digno & operæ pretium faciente, *gradu*, etiam mitigare solum, vere & bona fide, & citra alias alieniores consequentias, valeant, & nihil æquivoca experientia talia se gerant, imo præstent. FIDA hæc appello remedia; nempe quibus *fidere* liceat. A *fidis* hæc vel exquirenda sunt, vel certe petenda, hominibus, bonæ fidei compertis, a vanitate, fastu, a se ipso dissidiis, & contradictionibus sui immemoribus, longe remotis. Imo profecto res est ejus momenti, ut fas omnino sit, Deum ipsum in subsidium vocare, ut mentem dirigat & occasiones exoptatas subministret.

Hæc commentari libuit, occasione publicæ commendationis, quam meretur Candidatus Artis dignissimus

DN. JOHANNES CHRISTIANUS DAUMIUS.

Cygneæ hic natus est, d. 30. Octobr. Anno 1674. Parente Celeberrimo Philologo, CHRISTIANO DAUMIO, Scholæ Patriæ Rectore, Matre autem fæmina honestissima, ANNA MARGARETHA, B. M. ANDREÆ AUERBACHII, Pastoris in Dischitz, Geranæ Dioeceseos, filia. Ab ineunte statim ætate Parentum cura fuit, ut piete liberalibusque artibus quam solertissime imbueretur unicus filius, ea vero felicitate diu fruisci ipsi haud licuit, cum Ao. 1685. jam defunctam Matrem mox Ao. 1687. prematura nimis morte sequeretur ipse desideratissimus Parens ac Præceptor, adeoque qui hac ipsa nece deficere quasi videbatur ingenium formandi labor, Domino FREUNDIO & LEISNERO, post B. M. DANIELI MULLERO, & B. Affini M. DAVIDI WINTERO, illis Collegis, hic Successoribus Rectoratus dignissimis, commendabatur rursus ac injungebatur reliquus, quorum optimorum Præceptorum fida manuductione usque ad annum 1693. usus, postmodum Mense Aprili Illustre Ruthenеum adiit, ut sub umbone B. Domini APPENFELDERI, Mercatoris integerrimi ac Hospitis liberalissimi

mi, perspectam B. KOLBERI, WENDLERI, WOLFII, & ANTOIN le MAIRE, in docendo fidelitatem experiretur ipse, Acroasibus Academicis, comprensis humanioribus studiis, reddendus aptior. Ad Medicinam vocum proclivem sensisset animum Ao. 1695. Mense Majo Lipsiam sese contulit, inibique sibi mox faventem offendebatur B. D. LANGIUM, cujus doctrinam, aedes, ad victum, suis non utiliter accommodabat usibus, adeo ut singularis ipsius Benevolentiae memoriam etiam post fata gratus colligere justissimum duxerit; Pari quoque honore mentionem facit B. D. SCHAMBERGERI, utpote Hospitis quoque sui per semestre calidissimi, quorum Praeceptorum, ut privato ductu, ita reliquorum Excellentiss. Dn. Professorum Lectione publica eo progressus est, ut Anno 1698. mense Julio a B. LANGIO praxi experiri jussus fuerit, quid humeri valeant: quare Medicinae faciendae commodam Bornam sibi existimavit sedem, annoque subsequente jussu Serenissimi ac Celsiss. Dni. FRIDERICI, Principis Saxo-Gothani Clementissimi, Medici Provincialis munus suscepit, susceptum fideliter observans, ut adeo, triennio, & quod excurrit, in hoc stadio peracto, vel difficulter posthac, quod submisse rogabat, dimissus visus fuerit, exteras regiones invisendi cupidus, Accessit itaque Ao 1702. sub finem Septembris Hamburgum, ubi Pl. Rever atque honorandi Domini Cognati, Dni M. *AUERBACHII*, Archidiaconi ad D. JACOBI, consilio, reliquorumque ipsi bene cupientium Amicorum, itineri navali in Angliam sese ut accingeret jubebatur; Verum tempestatibus in hyemem usque protractis, aliquoties fluvium repetere, atque sic a coepto desistere cogebatur, pertaesus eventus minus prosperi. Quamobrem consultius fore ratus, si Batavos adiret, quos sub veris initium ea quoque felicitate salutare contigit, ut Celeberrimum Dn. *GRONOVIUM*, Magnif. t. t. Lugd. Batav. Rectorem, ut & Excellentiss. *D. ALBINUM*, votis assurgentes, benevolosque obtinuerit, quorum postea consilio & autoritate Amstelodamum sibi Praxeos Medicae exercendae gratia, ad tempus elegit, ibique, visis prius celebrioribus Belgii urbibus, Eruditorum tum adeundi tum compellandi copia abunde fruebatur. Exegit ita biennium fere, nulla Medicinam vel utilitatis vel curiositatis gratia excolendi occasione destitutus, quin favore populi adjutus potius. Patriam autem repetere allaborans Cüstrini salutavit Virum Excellent. D. D. *STOSCHIUM*, Regis Borussiae Archiatr. penes quem per aliquot menses commoratus, favorem Ipsius singularem erga se expertus est, quo retentus procul dubio fuisset diutius, nisi paulo post, ob elementer ipsi collatum Medici Castrensis munus, juramento, quod vocant, fidelitati. Dresdae d. 12 Julii Ao. 1705. obstrictus, copiasq; a Potentiss. Rege AUGUSTO ac Electore Saxoniae ad Rhenum missas auxiliatrices, Ductore Generosissimo Comite ac Generali Vigiliarum Rei Tormentariae Praefecto Dn. de *WACKERBARTH*, secutus fuisset, quo officio, cui satisfacere suarum credebat esse

se

ſe partium tamdiu fungebatur, uſque dum Hagenoâ, (â Monſr. *MARSIN* d. 11. Maji 1706. receptâ) cum cæteris Ipſe captivus in Galliam abductus fuerit, aſſignatâ ſibi Alſatiæ Lotharingiæ atque Picardiæ Metropoli captivitatis ſede: ubi perſpectâ ſimul Gallorum medendi methodô, in intimiorem Amicitiam Monſ. *DU CROQV*, & *ASSOLET*, Medicorum Clariſſimorum, facillimè admittebatur. Sub initium verò ſubſequentis anni libertatem argentorati adipiſcebatur, cumque miles patrius Saxoniam repetere juſſus fuerit, & hunc ſimul ſequebatur. Feſſus jam propemodum talibus incommodis, quietiorem optans Occaſionem pro exercenda Arte, adjecit animum ad petenda Iura atque Privilegia, eôque nomine Facultatem noſtram decenter conſalutavit. Cui cum in Examinibus conſvetis dignos tali ſpe profectus, in Scientia & Experientia ſatis comprobaſſet, impetravit inde ut ad Cathedram Diſputatoriam Ipſi panderetur aditus, de qua CONSILII MEDICI indolem & practicum uſum diſquiſitioni eruditæ exponet, ad proximum diem XXXI. Julii. Ad quem actum ſolennem, SERENISSIMUM PRINCIPEM SAXONICUM, debiti honoris gratia, Patronos, Fautores, Proceresque utriusque Reipublicæ, inprimis Pro-Rectorem Academiæ Magnificum, & Profeſſores omnium Facultatum longè celeberrimos, civesque omnium ordinum, pro dignitate atque meritis honoratiſſimos, quibus par eſt, obſequiis, officiis, & humanitate, invitamus. P. P. Hal. Magdeb. XXXI. Julii, MDCCVIII.

